

munitates illæ divino jure non existunt, et suam, quam habent potestatem, a summo Pontifice concessam esse jura testantur. Porro Metropolita vel Patriarcha nequit ferre leges in totam provinciam, nisi in Episcoporum Synodo ex illo Patriarchatu vel Provincia, ex eadem ratione. Vocantur autem leges ecclesiasticæ universales, vel *Canones* qui eduntur in Conciliis, vel *Decreta* quæ fiunt a Pontifice ad nullius consultationem; *Epistolæ Decretales* scripto transmittuntur ad alicujus consultationem; *Mandata* ad disciplinam et mores, *Dogmata* ad doctrinam fidei pertinent; *Interdicta* sunt, quæ aliquid prohibent, *Sanctiones*, quæ in transgressores pœnas statuunt; sæpe tamen ejusmodi vocabula promiscue adhibentur.

De jure ecclesiastico, sive pro *lege*, sive pro *legum collectione* accepto, vide Tract. de Princ. Theol. num. 230., ubi et de jure novissimo tam absoluto, quam hypothetico, item de Concordatis Germaniæ scitu necessaria delibantur.

ARTICULUS VI.

DE POTESTATE ECCLESIASTICA A CIVILI ET POLITICA OMNINO DISCRETA.

108. *Nota.* Principes seculares, uti speciosa advocatorum, defensorum et vindicium nomina præseferunt, ita ex officio sunt *Dei ministri* et *vindices in iram*, qui ausus nefarios comprimendo, quæ bene statuta sunt in Ecclesia defendant, et veram pacem his quæ sunt turbata restituant, depellendo perversos juris alieni et antiquæ fidei reformatores: et in hoc facilius cum orthodoxis consentiunt heterodoxi. In eo autem dissentiunt, quod *jus in sacra* et potestatem ferendi leges ecclesiasticas tribuant Principibus secularibus, eo quod hi repræsentent Episcopum, vel quod apud summos Imperantes deposita sit suprema jurisdictio, uti in Regna et Imperia, ita in jura, res et personas ecclesiasticas: idque alii fundant in P. R., vel in Instrumento P. W., alii in illo brocardico, *cujus est regio, illius est religio*, alii in Scriptura et factis Imperatorum etc. Contra hos

109. *Dico.* Magistratus seu Principes seculares non habent *jus in sacra*, seu potestatem ferendi leges ecclesiasticas.

Prob. Ecclesiæ regimen a regimine politico prorsus separatum est, et quidem

Quoad *auctorem*. Potestas ecclesiastica suam originem habet a Deo, tanquam auctore *gratiæ* et Ecclesiæ, politica et secularis a Deo ut auctore *naturæ*: hæc prout est in Principe vel Senatu, est juris merè humani, et quoad se spectata naturalis est, non Principi utpote personæ singulari, sed potius communitati propria; cum ergo certum sit ex artic. præced., quod potestas ecclesiastica non resideat penes communitatem, neque hæc potuit illam transferre in Reges ac Principes seculares.

Quoad *finem*. Hic, respectu potestatis politicæ, est felicitas naturalis, respectu ecclesiasticæ vero supernaturalis; hinc ad Hebr. 13. 17. dicitur: *Obedite præpositis vestris: ipsi enim pervigilant, tanquam rationem pro animabus vestris reddituri*: Quamvis autem leges ecclesiasticæ non dirigant immediate internam æternamque salutem, quam cooperante Spiritu S. per sacramenta aliaque media spiritualia consequimur; attamen ad hunc finem

externum Ecclesiæ regimen eæ leges unice intendunt, quem et hodie insiniter promoyent, nequicquam ringentibus acatholicis.

Quoad *objectum et quantitatem*. Potestas politica solum temporalia et naturalia ordinat, Ecclesia habet pro objecto principia fidei et gratiæ supernaturalis, pœnas et censuras spirituales: illa se non extendit ultra limites imperii temporalis, hæc per totum orbem diffusa est, ac una sicut fides; si vero tot sint capita Ecclesiæ, quot sunt Reges ac Principes, Ecclesia non est *una*, sed multiplex, sicut potestas suprema Principum: non est *infallibilis*, quia assistentiam Spiritus S. nulli Regum ac Principum Christus promisit: ac demum rueret ordo Hierarchicus ad unitatem Ecclesiæ necessarius.

Quoad *subjectum*. Potestas politica, utpote mere naturalis ac temporalis, potest esse in laicis, in fœminis etiam, quin et in Principibus ethnicis: Potestas ecclesiastica saltem ordinaria ex institutione Christi, utpote spiritualis et supernaturalis, competit solis personis ecclesiasticis, nempe Apostolis eorumque legitimis successoribus: nam ex num. 93. et 98. potestas ecclesiastica a Christo promissa et data fuit illis, qui Principes seculares non erant, et illo quidem tempore, quo nullus Princeps laicus fuit in Ecclesia; ipsi vero Apostoli eorumque successores eandem potestatem non Regibus ac Principibus, sed aliis Ecclesiæ Pastoribus et Episcopis communicarunt, juxta illud Pauli ad Tit. 1. 5. *Hujus rei gratia reliqui te Cretæ, ut ea, quæ desunt, corrigas, et constituas per civitates Presbyteros, sicut et ego disposui tibi*. Atque hinc nullus unquam Episcopus vere Catholicus eam sibi usurpavit potestatem, quam solus Pontifex et Episcopi ad nostra usque tempora exercuerunt; ergo potestas ecclesiastica Principibus secularibus vi supremæ suæ potestatis nequaquam competit, non jure *naturæ*, cum sit supernaturalis, et ex natura rei nequidem communitati, minus personæ singulari debeat: non jure *divino positivo*, cum id ostendi non possit, imo contrarium constet ex institutione Christi; non jure *humano* sive canonico, quod in decretis Conciliorum et Pontificum omnino refragatur, sive civili aut gentium, quod authentice latum non extat, neque extare potest, utpote fundatum in jure naturæ.

Conf. I. ex Traditione: 1º. SS. Patrum: S. ATHAN. in ep. ad Solitar. verba Hosii ad Constantium recitat: *Ne præcipe nobis in hoc genere, sed ea potius a nobis disce: tibi enim Deus imperium commisit, nobis ea, quæ sunt Ecclesiæ, concedidit*; et post de suo addit: *Quid opus est hominibus titulo Episcopi? quando a condito ævo auditum est, quando judicium Ecclesiæ auctoritatem suam ab Imperatore accepit?* S. CHRYSOST. homil. 4. et 5. de verb. Is. scribit: *Quantquam admirandus videtur thronus regius, tamen rerum terrenarum administrationem sortitus est, nec præter potestatem hanc quidquam habet auctoritatis*.

S. AMBR. ep. 14. ad Marcellinam ait: *Imperator bonus intra Ecclesiam, non supra Ecclesiam est: bonus enim Imperator querit auxilium Ecclesiæ, non refutat*. DAMASC. orat. 1. de Imag. *Neque piorum est Regum, Ecclesiastica statuta convellere... his de rebus decernere atque statuere, non ad Reges pertinet*. Similia habent Cyrill. Alex., Aug., Greg. Naz. etc.

2º. CONCILIORUM, Rom. III. c. 3., Concilii Gen. VII. et VIII., ubi can. 22. decernitur, *ut laici principes vel potentes non intersint ecclesiasticis electionibus, quia in ecclesiasticis rebus nullam habent potestatem*. etc.

3°. PONTIFICUM. GELAS. I. ep. 10. ad Anast. Imp. ait : *Duo sunt, quibus mundus regitur principaliter, auctoritas sacra Pontificum, et Regalis potestas.* NICOL. I. in ep. ad Mich. Imp. *Nec Imperator jura Pontificatus arripuit, nec Pontifex nomen Imperatorium usurpavit; quoniam Christus sic actibus propriis et dignitatibus distinctis officia potestatis utriusque discrevit, ut et christiani Imperatores pro æterna vita Pontificibus indigerent, et Pontifices pro cursu temporalium tantummodo rerum imperialibus legibus uterentur.* Similia habent SYMMACHUS, INNOC. III. etc. Vide Gratianum Dist. 96. Verum quia hæc testimonia, velut in propria causa, hæreticis suspecta sunt; hinc Conf. II. *Ex confessione Imperatorum.* Teste Ruffin. L. 1. hist. CONSTANTINUS M. recusans judicium inter Episcopos dixit : *Deus vos constituit sacerdotes, et nobis a Deo dati estis iudices, et conveniens non est, ut homo judicet Deos.* THEODOSIUM JUN. laudat ADRIANUS P., quod ad Synodum Ephes. scripserit : *Illicitum est, eum, qui non sit ex ordine sanctissimorum Episcoporum, ecclesiasticis immisceri tractatibus.* BASIL. Imp. in Syn. VIII. dixit : *Nec sibi, nec ullis laicis licere, ecclesiasticas causas tractare : hoc enim investigare et quæ- rere, Patriarcharum, Pontificum et Sacerdotum est, qui regiminis officium sortiti sunt.* Idem fere SOZOM. c. 21. de VALENTINIANO, de HONORIO INNOC. I., et de JUSTINIANO authentica *Quomodo oporteat Episcopos*; testantur.

§ I.

OBJECTIONES

Ex lege naturali, mosaica et evangelica.

110. *Obj. I.* In lege naturæ conjuncta fuit potestas sacra cum profana, siquidem MELCHISEDECH, ABRAHAM et JOB simul fuerint principes ac sacerdotes; ergo etiamnum conjuncta est, tum quia gratia naturam non destruit, tum quia ex natura rei non repugnat, regimen Ecclesiæ esse vel in communitate christiana, vel penes Reges ac Principes christianos.

R. D. A. Conjuncta fuit vi juris naturæ N. vi juris divini, quatenus omnis cultus Deo dignus ex revelatione divina determinari debet, aut vi juris humani et ex consuetudine populi hanc potestatem transferentis in Principes C. Si autem vi juris humani ambæ potestates conjungebantur, œconomica vel regia potestas illa sacrificandi non fuit propria ordinis supernaturalis. Præterea tametsi sacrificium et sacerdotium sint suo modo juris naturalis; idcirco jus naturæ non exigit, ut Principes simul sint sacerdotes. Demum Christus in lege nova sejunxit potestatem sacram a politica, et regimen Ecclesiæ suæ, ceu universalis ac infallibilis, modo longe excellentiore instituit.

Inst. 1. Summo Imperanti competit de jure naturæ summa potestas; ergo etiam potestas in sacra, tum quia potestas summa secum non compatitur aliam æque summam, tum quia potestas in sacra Principi est necessaria ad finem publicæ tranquillitatis, cui maxime inservit religio subditorum.

R. D. A. Summa potestas politica C. etiam sacra N. vel subd. jure defensionis et protectionis C. potestate regiminis N. Utraque est summa, sed in diverso genere ac ordine; Pontifex est summus imperans in spiritualibus,

Imperator in temporalibus. Quod vero utraque potestas, quamvis distincta, summa esse in mundo possit, illustratur paritate tum corporis et animæ eundem hominem constituentium, tum duorum luminarium majorum, quorum alterum præest diei, nocti alterum. Demum Principes seculares tuendo Ecclesiam, protegendo ministros Ecclesiæ, urgendo executionem legum ecclesiasticarum etc. satis, at modo ipsis proportionato, promovent religionem ac salutem subditorum.

Inst. 2. Potestas etiam politica cum fide conjuncta habet pro fine æternam felicitatem; ergo diversitas finis a potestate civili non excludit jus in sacra.

R. D. A. Pro fine extrinseco, quatenus operans leges civiles ordinare potest ad finem supernaturalem C. pro fine intrinseco N. Hic enim respectu potestatis politice est felicitas naturalis hujus vitæ, et nequidem respectu singulorum, sed ordinata ad bonum communitatis. Potest vero etiam legislator ecclesiasticus hinc inde naturalia præcipere pro disciplina Ecclesiæ, quæ tamen, ex ratione propria objecti, et intrinseca finis, ordinantur ad supernaturalia.

111. *Obj. II.* In lege mosaica potestas etiam sacra erat penes Principes, scilicet MOYSEN, HELI, SAMUELEM, NEHEMIAM, MATHATHIAM etc.; ergo.

R. D. A. Potestas sacra erat penes Principes semper, et jure ordinario N. aliquando, et ex speciali concessione Dei C. Hoc ipsum vero evincit, eam a mere profanis nunquam fuisse exercitam; munus certe sacerdotis obibat nemo, nisi qui fuit de numero sacerdotum. Jus ergo sacrorum nec stricte sumptum, prout denotat sacrificia et ceremonias, nec latius spectatum, prout jurisdictionem, leges et judicia complectitur, Regibus V. T. compete- bat: primum patet tum in SAULE acriter a Samuele objurgato propter holocaustum in Galgala oblatum, tum in OZIA propter incensum lepra percusso: secundum constat tum ex Levitico, ubi sacerdotium Aaroni et filiis ejus unice defertur, tum ex Deut. 17. 12. *qui superbiert nolens obedire sacerdotis imperio, moriatur*: item Paralip. 19. 11., Ezech. 44. 24.

Inst. 1. In veteri lege Reges sæpe exercuerunt jus in sacra, quamvis sacerdotes non essent: sic DAVID congregavit sacerdotes, et reduxit Arcam: SALOMON ædificavit, et victimis ac sacrificiis templum dicavit Domino, qui et Abiatharem exuit sacerdotio, illudque transtulit in Sadoc; ergo.

R. Ad 1. Congregare sacerdotes ob finem quamvis spiritualem, zelum in DAVIDE, et reducere Arcam probat pietatem, non jurisdictionem sacram, quia soli Levitæ portabant Arcam, et soli sacerdotes offerebant sacrificia; DAVID autem honoris causa eam comitabatur, sicut *omnis domus Israel*; 1. Paral. 15. 28.

Ad 2. Ædificare templum Domino, arguit religiosum Principem, at non facit sacerdotem, præsertim cum SALOMON manu propria, et actione religiosa non dedicaverit templum, sed ministerio sacerdotum; ipse vero suppeditavit sumptus, suaque præsentia templi consecrationem cohonestavit, quo sensu *omnes filii Israel* dicuntur dedicasse templum, 3. Reg. 8. 63.

Ad 3. Alii dicunt, SALOMONEM æque injuste egisse deponendo Abiatharem, quam occidendo Adoniam: alii extraordinaria potestate id factum esse censent Dei instinctu a SALOMONE veluti Propheta: alii negant, a SALOMONE vel directe, vel indirecte depositum esse Abiatharem, sed hoc ob conspirationem

relegato in exilium, uni Sadoc jam ante constituto permissum esse usum ministerii, id quod naturalem duntaxat potestatem supponit.

Inst. 2. In V. T. Reges abstulerunt *excelsa* et *lucos*: JOSIAS prælegit publice librum legis, et redintegavit fœdus inter Deum et populum: JOSAPHAT misit Levitas, qui populum docerent, constituitque Judices, qui judicarent populum: EZECHIAS confregit serpentem æneum, quem Dei jussu non sine mysterii significatione Moyses fecerat; ergo reipsa exercuerunt jus in sacra.

R. N. C. Hæc enim omnia sine ulla jurisdictione sacra præstare Reges poterant, ceu defensores fidei, zelatores Religionis et adjutores Pontificum, prohibendo idololatriam, submovendo occasionem irreligiosi cultus, et tollendo scandala, quod quidem munus esse Regum fidelium, multoties in libris Moysis commendatur; hinc

Ad 1. *Excelsa* erant populo in scandalum, ideo in veteri lege prohibita; ergo si Rex etiam gentilis tenetur auferre, quæ repugnant rectæ rationi et communi bono, cur Reges fideles id non possent ac debeant?

Ad 2. Prælegere libros legis pietatem indicat, non usurpationem juris sacri; imo JOSIAS non tam ipse, quam ejus scriba SAPHAN id præstitit. Percussio fœderis, cum populo etiam tribuatur, ultra pietatem vix quidquam sacri juris arguit.

Ad 3. Sicut docere non est proprie actus jurisdictionis, ita nec missio ad docendum, utpote a JOSAPHAT facta non per collationem potestatis sacre, sed per designationem personæ; mittuntur quippe et hodie a Regibus ad terras barbaras Evangelii præcones, h. e. ad petitionem Regum, sumptibus et sub protectione Regum. Judices vero laicos pro causis profanis constituit propria auctoritate, pro causis sacris Levitas et Sacerdotes cum consensu Pontificis, prout innuit contextus.

Ad 4. Serpens æneus pro Deo haberi, proin scandalo esse cœpit, adeoque juxta legem Deut. 5. 7. confringendus erat; ergo proprie jurisdictionem sacram non exercuerunt: si vero etiam plusculum aliquid superioritatis ista probarent in Regibus supra Pontifices V. T., cujus dignitas et potestas multum crevit per claves regni cœlorum, per amplam solvendi ligandique potestatem, et curam tum ovium tum agnorum a Christo demandatam; nihil autem crevit potestas Regum, quæ hodie in Christianis fere alia non est, quam fuit illa Principum gentilium, adeoque ex natura sua ad objecta finemque supernaturalem non fertur, et intra vitæ hujus limites continetur.

112. *Obj. III.* In lege evangelica Principes dicuntur regnare gratia Dei, esse *Vicarii* et *Legati Dei*, *Pastores*, *Patres* et *Nutritii* Ecclesiæ: solent punire hæresin, blasphemiam, aliaque vitia Religioni contraria: quin et ob curam Religionis ore divino laudantur, et ob neglectum illius vituperantur; ergo iis competit jus in sacra.

R. N. C. vel D. A. 1º. Regnant gratia Dei, sunt Vicarii Dei etc. in temporalibus C. in spiritualibus *subd.* jure advocatiæ, defensionis et vindictæ C. jure potestatis sacre N. Sicut in temporalibus Principes, ita in spiritualibus Episcopi sunt Vicarii Dei, Pastores, Patres et Nutritii Ecclesiæ, neutri in utroque genere. 2º. Prædicta vitia puniuntur a Magistratu seculari, quatenus officium tranquillitati publicæ, vel per potestatem communicatam invocato ab Ecclesia brachio seculari: sunt enim defensores Religionis ac

vindices in iram Principes seculares; hi vero etiam delinquere in fide possunt, et quis coercebit eos, ni summa potestas sacrorum sit penes Prælatos Ecclesiæ. 3º. Laudantur aut vituperantur Principes, quia magis vel minus Ecclesiam protegebant, magis vel minus Pontifices adjuvabant in tollendo schismate, extirpanda hæresi; doctrina propugnanda, et præceptis Ecclesiæ urgendis.

Inst. 1. Christus nihil potestatis externæ competere voluit Ecclesiæ, dicens Joan. 18. *Regnum meum non est de hoc mundo*: Luc. 12. recusans judicare inter fratres: Luc. 22. 25. et 26. monens Apostolos, *ne dominantur*; unde Paulus etiam in omnibus obediendum esse præcise Principibus, ad Rom. 13. 1. docet: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit....*; ergo.

R. D. A. Christus Ecclesiæ nihil potestatis externæ competere voluit, h. e. nihil voluit participare Ecclesiam de regimine mundi, quod inter gentiles erat arrogans, libidinosum et tyrannicum C. de regimine simpliciter, ejusque usu legitimo N. Atque id ex contextu colligitur, ipsaque *Critica Londinensia* sic interpretantur, item Beza in Matth. 20. 25.; quippe Christus non negat, ut advertit S. AUG., regnum suum esse *in*, sed *de hoc mundo*; solum ergo negat, Ecclesiam de negotiis secularibus et rebus mundanis more mundanorum judicare aut imperare. Item Apostolus præcepit in omnibus obediendum præcise Principibus quoad politica, non item quoad sacra, aut ea, quæ religioni præjudicant: alias dicendum, Ethnicos etiam tempore Apostolorum supremam jurisdictionem habuisse in Ecclesia. Cæteri textus citati satis limitantur per illa Christi verba, quæ Petro et Apostolis commisit regimen ecclesiasticum.

Inst. 2. S. PAULUS 2. Cor. 4. 5. se et alios Apostolos vocat fidelium *servos per Jesum*, et Pontifices hodie omnes sese compellant *servos servorum*: LEO IV. apud GRATIAN. Dist. 10. c. 9. vocat Imperatores *Pontifices inclutos*, quales et seipsos dixerunt VALENTIN., MARCIAN., et ANASTAS., Imperatores: GREG. ep. 61. MAURITIUM dicit esse dominum suum, fateturque se illius imperio subjectum esse, atque obedientiam se ei præstitisse; ergo Reges habent jurisdictionem sacram in Ecclesia.

R. *Ad 1.* D. A. Apostolus et Pontifices vocant se *servos stricte* tales, qui obediunt Regibus, cæterisque fidelibus subdantur N. *servos* in sensu *latiore*, qui prædicent et ministrent, regant ac præsideant in commodum illorum et salutem C.

Ad 2. LEO IV. solum *analogice* Imperatores vocat Pontifices ob specialia in Ecclesiam merita: quanquam hæc LEONIS ad LOTHIARUM epistola ipsis A catholicis videatur suspecta, et probabilius supposita est, aut saltem mendosa. Ipsi quoque Imperatores se dixere Pontifices non respectu fidelium, sed *gentilium*, retinentes Pontificatus ethnici jura et titulum, ut, quia Episcopis renuebant obedire, Imperatoribus parerent, autonomiam reipublicæ noxiam non ferentibus; atque ita hodie Principes christiani supremam sacrorum potestatem ceu honorem politicum acceptare solent.

Ad 3. D. A. GREGORIUS ita loquitur jure solum privato, interim dissimulando Pontificiam dignitatem, prout innuit epistolæ initium C. qua summus Pontifex N. Nam 1º. legem iniquam MAURITI de militibus non recipiendis in Monasteria prius correxit, quam in varias terræ partes eam ablegaret, scilicet de militibus non recipiendis ante sufficiens examen et probationem;

2°. L. 4. ep. 31. scribit, sacerdotes esse Deos quosdam ab ipsis etiam Regibus honorandos, et in Ps. 5. poenit. MAURITIUM numerat inter persecutores Ecclesiae ob temerariam juris sacri usurpationem.

Inst. 3. SS. PATRES varios actus jurisdictionis sacrae attribuunt Principibus secularibus: EPIPH. hær. 40. curam depellendae ab Ecclesia ignorantiae: SS. CHRYSOST. et AMBR. potestatem coactivam in sacris: S. Aug. ep. 50. ad Bonif. potestatem ferendi leges contra impietatem: PP. Concilii Arel. c. ult. Carolo M. decretorum correctionem ac confirmationem; idem habetur de Conciliis Turon., Mogunt., Cabill., etc.; ISIDORUS autem L. 3. sent. praesulatum iisdem tribuit: demum SOCRAT. L. 5. hist. in Procem., Ecclesiae negotia ex Imperatorum christianorum nutu pendere testatur; ergo.

R. N. A. Nam ad depellendam ignorantiam *per se* non requiritur potestas sacra, sed doctrina sufficit; ad hæc Principes non per seipsos ea praestiterunt, sed per alios. CHRYS. et AMBR. loquuntur de potestate armata gladio temporali, non spirituali. S. Aug. tribuit potestatem legislativam, non in sacris, sed pro sacris, ceu defensoribus sacrorum contra hæreticos. PP. Concilii Arelat. praesentiarum CAROLO M. sua decreta, ut Cæsarea auctoritas Concilii canones promulgaret, protegeret, ac efficacius eorum executionem urgeret, praesertim cum quadam decreta ad moralem usum laicorum perfinerent; sane CAROLUS M., aliique Francorum Reges nihil sine auctoritate, hortatu et consilio Papæ ac Episcoporum egere. Adde, praedicta Concilia fuisse solum particularia, eorumque verba duntaxat verba urbanitatis, modestiae et humilitatis. ISIDORUS praesulatum sumit *latius*, intelligendo quaecumque praelationem et eminentiam, siquidem Principes etiam infideles ibidem *Prælatos* appellet. SOCRATES solum ait, quod Ecclesiae negotia tum visa sint pendere ex nutu Imperatorum christianorum: quod quidem jus *pro sacris*, non *in sacris* arguit, uti sequens §. declarabit.

§ II.

OBJECTIONES

Ex historia ecclesiastica et profana.

113. *Obj. I.* Imperatores CONSTANTINUS M., CONSTANTINUS IV., PHOCAS et alii primum dederunt Romanis Pontificibus potestatem ecclesiasticam, quam 300 annis nullam saltem in Principes antea exercuerant; ergo eam primitus ipsi habebant, et adhuc habent.

R. N. A. Nam 1°. certum est, viguisse necessario tribus primis Ecclesiae seculis regimen externum Ecclesiae, sed hujus curam nullus Princeps ethnicus habuit, nisi dicere quis velit, illos hoc suo jure usos fuisse, persequendo Ecclesiam; ergo Christus elegit rectores Ecclesiae, qui eo tempore Ecclesiam gubernarent, et penes quos illud regimen hodie adhuc perseveret: quis enim praesumat, per Regum ac Imperatorum conversionem Ecclesiae statum fuisse immutatum? fatente JUSTINIANO Novell. 6. in praef. de Sacerd. et Imper., *illud quidem divinis ministrans, hoc autem humanis praesidens*; ergo sicut initio, ita nunc quoque utrumque est omnino separatum.

2°. CONSTANTINUS nec dedit, nec dare potuit jurisdictionem sacram, sed di-

tionem temporalem et palatium Lateranense dedisse refertur can. *Constantin.* Dist. 96. Ibidem autem S. Petrum ejusque successores Christi Vicarios et suprema Ecclesiae capita compellat; CONSTANTIN. IV. solum se abdicavit putatitio jure Rom. Pontificem confirmandi. PHOCAS a Bonif. III. rogatus declaravit contra Episcopos Constantinopolitanos, Ecclesiam Romanam esse omnium Matrem, et solum Episcopum Romanum esse universalem et oecumenicum, cui caeteri omnes subjaceant.

3°. Quod Ecclesia primitiva longo tempore usa non sit poenis ecclesiasticis in Principes, non erat defectus potestatis, sed occasionis, tum quia Imperatores fuere gentiles, tum quia illius usus contra Principes apostatas plus Ecclesiae nocere potuisset.

Inst. 1. Imperatores elegerunt Romanos Pontifices, nempe VALENTINIANUS DAMASUM, HONORIUS BONIFACIUM, alii alios: subin illos deposuerunt, uti CONSTANTINUS FELICEM II., THEODORICUS JOANNEM I., JUSTINIANUS SYLVERIUM, HENRICUS III. SYLVESTRUM, BENEDICTUM IX. et GREGORIUM VI. etc.; ergo iis competit jus in sacra.

R. 1. D. A. Imperatores infideles et mali sic elegerunt ac deposuerunt, et quidem facto, non jure C. fideles et boni *subd.* jure regio et proprio N. jure advocatiae, et potestate vel delegata, vel per vim arrogata C. Ex quorundam impiorum Principum facto eorum in sacris jurisdictione aequè parum desumi potest, ac ex tyrannide NERONIS, DIOCLETIANI etc. Si quando Principibus christianis delegata fuit ab Ecclesia potestas nominandi Pontificem, id speciale privilegium fuit: si eorum consensus et auxilium in rebus ecclesiasticis imploratum fuit, id factum vel pro Ecclesia Romana quoad temporalem principatum ordinanda, vel ob frequentia schismata, et in Ecclesiae periculo. Negari tamen non potest, quosdam Principes jurisdictionis suae limites egressos, rebusque ecclesiasticis quamvis non rogatos nimium se immisuisse, quibus tamen Pontifices nunquam non sese opposuere. Ex his vero jurisdictione spiritualis legitime asserti non potest, cum *violen-tia* non pariat jus, *privilegium* autem sit revocabile, et sicut datum fuit ob utilitatem Ecclesiae, ita ob eandem rursus abrogatum.

R. 2. VALENTINIANUS et HONORIUS id fecerunt ceu protectores legitimorum Pontificum, atque ut vindices schismatis ab URSICINO excitati contra DAMASUM, et ab EULALIO contra Bonifacium. Factum CONSTANTII et THEODORICI erat iniqua usurpatio potestatis ecclesiasticae, a Principibus Arianis attentata; JUSTINIANUS vero Eutychanus fuit. Facta per OTTONEM M. exauctoratio JOANNIS XII. bono zelo, at non secundum scientiam depositi, ceu illegitima reprobatum a Baronio, a Petro de Marca, Natali Alex. etc.; quamvis plerique scriptores coevi, sed Germani et Cæsareis partibus addicti eandem approbent; nec tamen propterea jurisdictione in Pontificem Imperatori assertitur, quia JOANNES de gravissimis criminibus accusatus, a Synodo Episcoporum depositus, et LEO VIII. agente Imperatore substitutus legitur. SYLVESTER intrusus et schismaticus papatu expulsus est a BENED. IX., qui postea ultro se eodem abdicavit, uti et GREG. VI., licet HENRICO id ipsum ob schismatis metum adnitente.

Inst. 2. Nam 1°. Imperatores orientales, postmodum etiam occidentales a JUSTINIANO usque ad CONSTANTINUM IV. jus confirmandi electionem Pontificiam exercuerunt. 2°. OTTO IV, HENRICI, LUDOVICUS BAVARUS, aliique Imperatores